

Vzdělávací materiály projektu

Inovace biologických a lesnických
disciplín pro vyšší
konkurenceschopnost
(InoBio)

Znalecké dokazování

Úvod do problematiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Definice oboru

Soudní inženýrství

Forensic Engineering

„Soudní inženýrství je technická disciplína, zabývající se zkoumáním příčin, průběhu a důsledků negativních jevů všech oborů. Jejím významným použitím v rámci hledání materiální pravdy je objasňování těchto jevů pro účely řízení před státními orgány zejména v trestním a občanskoprávním, případně i pro potřeby správních orgánů a organizací.“

Historický exkurz

Oblast soudního znalectví není novodobou záležitostí. Soudci do důsledku neznali jiných než „právních“ oblastí nebo oborů, byli nuceni spolehnout se na odborníky jiných profesí a vznikla potřeba přibrat k vysvětlení odborníky. Potřeba odborného znaleckého dokazování tedy vyvstala s rozvojem oblastí lidské činnosti, kterých se toto dokazování týkalo. Naopak nízká úroveň vědomostí v jednotlivých oborech byla jedním z důvodů, proč např. trestní řízení v celém starověku i středověku se prakticky obešlo bez dokazování odborníkem.

První pokusy o zapojování odborníků do procesního řízení začínají proto až v 16. století v době inkvizice.

Pojem „**znalé osoby**“ se v trestním řízení začíná častěji objevovat až na přelomu 18. a 19. století, s rozvojem vědy a techniky. Stále však zůstává názor, že znalec je pomocníkem soudu.

Historický exkurz

První zjistitelné zmínky o seznamech stálých soudních znalců jsou z roku 1787 (Josef II.). Prudký rozvoj vědy a techniky ve 2. polovině 19. a ve 20. století měl za následek nutnost účasti odborníků u soudu. Současně vyplynula potřeba vyčlenění znaleckého posudku jako samostatného druhu soudního důkazu.

Toto bylo uzákoněno např. trestním řádem z roku 1873, platným v českých zemích až do roku 1950. Jedním z prvních oborů, v němž se potřeba odborné konzultace rozvinula, bylo soudní lékařství, zajišťující odborné posuzování nejen v otázkách objasnění příčin smrti, ale i v oboru toxikologie, biochemie, lékařské chemie atd.

Historický exkurz

Podmínkou zapsání do seznamu stálých soudních znalců bylo mj., že uchazeč je „alespoň 30 roků stár, svéprávný, úplně spolehlivý, má potřebné odborné vědomosti, zvláště podle potřeby je s oborem, o který jde, v živém styku vědním nebo praktickém“. Poslední podmínka se dokladovala „krátkým popisem vzdělání a zaměstnání, ze kterého se vyvozuje způsobilost ke znalecké funkci“. Ověření obvykle provedla zájmová korporace (inženýrská, lékařská, obchodní komora ap.).

Historický exkurz

Po 2. světové válce upravil v ČSR znaleckou činnost zákon č. 167/1949 Sb., o stálých přísežných znalcích a tlumočnících.

Hlavním cílem změny provedené zákonem č. 47/1959 Sb., o úpravě právních poměrů znalců a tlumočnicků, spolu s prováděcí vyhláškou č. 193, mělo podle důvodové zprávy být „vymýcení soukromopodnikatelských způsobů při provádění znaleckých a tlumočnických úkonů“.

Historický exkurz

Tato úprava proto vydržela jen do roku 1967, kdy byla znalecká činnost upravena novým zněním zákona, který je v platném znění používán do dnešní doby a prováděcí vyhláškou k tomuto zákonu.

V současné době probíhá „diskuse“ o novém zákoně a prováděcí vyhlášce. Již 3 znění naše vláda nebyla schopna akceptovat, proto je stále znalecká činnost vykonávána podle naprosto nevyhovujících předpisů z roku 1967.

Přehled souvisejících předpisů

Číslo právního předpisu	Název právního předpisu	obsah
36/1967 Sb.	Zákon o znalcích a tlumočnících	„Nový“ zákon o znalcích a tlumočnících – zajištění řádného výkonu znalecké a tlumočnické činnosti
37/1967 Sb.	Vyhláška ministerstva spravedlnosti k provedení zákona o znalcích a tlumočnících 11/1985 Sb.	Řízení znalecké a tlumočnické činnosti, znalečné tlumočnické činnosti
11/1985 Sb.	Vyhláška ministerstva spravedlnosti České socialistické republiky, kterou se mění vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících	novela

Přehled souvisejících předpisů

Číslo právního předpisu	Název právního předpisu	obsah
184/1990 Sb.	Vyhláška ministerstva spravedlnosti České republiky, kterou se mění a doplňuje vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění vyhlášky č. 11/1985 Sb.	novela
77/1993 Sb.	Vyhláška ministerstva spravedlnosti, kterou se mění a doplňuje vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů	Zvýšení sazby znalečného

Přehled souvisejících předpisů

Číslo právního předpisu	Název právního předpisu	obsah
432/2002 Sb.	Vyhláška Ministerstva spravedlnosti, kterou se mění vyhláška č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 312/1995 Sb., kterou se stanoví paušální částka nákladů trestního řízení	úprava DPH
322/2006 Sb.	...kterým se mění zákon č. 36/67 Sb., o znalcích a tlumočnících s účinností od 30.6.2006	